

NEKI PROBLEMI I RJEŠENJA U IZVOĐENJU NASTAVE TJELESNOG ODGOJA U FAKULTETU ORGANIZACIJE I INFORMATIKE

Obavezna nastava tjelesnog odgoja za redovne studente-studentice prve i druge godine na Fakultetu organizacije i informatike Varaždin uvedena je školske godine 1977/78. Naime, Općim programskim osnovama za visoko obrazovanje (Sabor SRH 20. 07. 1977. — Narodne novine br. 32 od 8. 08. 1977. g.) utvrđen je program predmeta Tjelesni odgoja za sve visokoškolske ustanove u SR Hrvatskoj u kome su sadržani ciljevi i zadaci.

Tjelesni odgoj kod studentske omladine ima vrlo značajnu ulogu u osvajanju različitih znanja, vještina i navika o očuvanju zdravlja, poboljšanju psiho-fizičkih sposobnosti u stjecanju navika za vlastitom kineziološkom aktivnošću u obogaćenju slobodnog vremena. Ne smijemo, nadalje, zaboraviti centralnu i dominantnu odgojnu komponentu tjelesnog odgoja kojoj se moraju podrediti svi ostali zadaci. Ona se očituje u razvijanju osobina socijalističkog morala, te formiranju jakih i pozitivnih karaktera.

Uvođenjem tjelesnog odgoja u redovnu nastavu studenata FOI u Općim programskim osnovama za visoko obrazovanje jasno je utvrđen i program tjelesnog odgoja čiji je primarni zadatak transformacija dimenzija psiho-somatskog statusa studenata s ciljem integracije različitih dimenzija ličnosti, a prema kadrovskim i materijalnim mogućnostima fakulteta, odnosno sveučilišta.

Osnovni sadržaj tjelesnog odgoja obuhvaća:

- osnovne informacije iz teorije i metodike sporta,
- program kinezioloških aktivnosti prema izboru studenata.

Kroz prva četiri semestra studija program tjelesnog odgoja izvodi se 12 sati tjedno ili 360 sati godišnje, odnosno kroz 120 sati u okviru 42-satnog radnog vremena u tjednu — obavezno za sve studente, a fakultativno za polaznike ostalih godina.

Iz tjelesnog odgoja ne polaže se ispit.

Program koji je utvrdila Katedra za tjelesni odgoj pri Zagrebačkom sveučilištu prihvaćen je i na Fakultetu organizacije i informatike od 1982. godine, a on utvrđuje:

- a) 1. Osnovne kineziološke transformacije,
2. Monostrukturalna gibanja (hodanje i trčanje, plivanje i klizanje)

3. Polistrukturalna gibanja (košarka, nogomet, odbojka, rukomet i stolni tenis)
  4. Kompleksna gibanja (judo, plesovi iritmička gimnastika za studente).
- b) Posebni program za studente-studentice koji ne mogu iz zdravstvenih razloga polaziti redovnu nastavu — korektivna gimnastika.
- c) Program slobodnih aktivnosti studenata-studentica:
1. Ljetna logorovanja s adekvatnim sadržajima,
  2. Planinarenje,
  3. Kuglanje,
  4. Skijanje.

Međutim, i pored toga što je ta djelatnost od posebnog društvenog interesa, tjelesni odgoj na visokoškolskim ustanovama kod nas nailazi na niz prepreka organizacijske te didaktičko-metodske prirode. Razlog takvom stanju svakako je i mladost tog predmeta kao odgojno-obrazovne aktivnosti na visokoškolskim ustanovama u SR Hrvatskoj, a s druge strane i nedostatak potrebnih iskustava u radu s ovim uzrastom jer samo mali broj radova kod nas obrađuje tjelesni odgoj studentske omladine.

Spomenuo sam već ranije da je nastava tjelesnog odgoja na FOI zvanično uvedena 1978. godine, pa ju je sve do kraja 1982. godine izvodilo nekoliko vanjskih suradnika, tako da ta nastava do tada nije imala jednu zaokruženu organizacijsku cjelinu.

Od XII mjeseca 1982. godine zasnovan je radni odnos sa stalnim predavačem, pa je praktički od tog perioda započeo rad na organizaciji nastave tjelesnog odgoja na FOI.

Imajući u vidu navedene elemente značajne za tjelesni odgoj i prihvaćen nastavni program Katedre za tjelesni odgoj, prišao sam organizaciji nastave na Fakultetu.

— Osnovni problem u organizaciji nastave tjelesnog odgoja predstavljali su sportski objekti — tereni na kojima bise nastava odvijala. Iako u »Osnovama« izričito piše da se organizacijama udruženog rada visokog obrazovanja osigurava prioritet pri korištenju objekata i terena za izvođenje tjelesnog odgoja studenata, ipak praksa a ovom prilikom i iskustvo pokazuje da je u Varaždinu to upravo osnovni problem.

Kako Fakultet organizacije i informatike nema svoje objekte i terene, to sam zaista poslije mnogo razgovora, molbi i uvjeravanja uspio nakon gotovo dva mjeseca osigurati nastavni prostor za ukupno 13 sati tjedno (što je prema programu dovoljno), i to u:

1. Školsko-sportskoj dvorani Graberje,	za ukupno 4 sata tjedno,
2. Osnovnoj školi »8. Maj«	za ukupno 3 sata tjedno,
3. Dvorani za stolni tenis »Srednjoškolac«	za ukupno 4 sata tjedno,
4. Dvorani za borilačke sportove (Rvačkog kluba Varteks	za ukupno 2 sata tjedno.

Nastava tjelesnog odgoja održava se samo u poslijepodnevnim satima, (razlog tome je složenost cjelokupnog rasporeda sati na FOI) pa se ponuđena satnica u korištenju spomenutih objekata kretala između 13 i 17,45 sati. Svakako da takva satnica nije odgovarala većini studenata putnika.

— Drugi zahtjev — formiranje grupa studenata-studentica (ukupno 13) dobio sam anketom kojom su obuhvaćeni svi redovno upisani studenti-studentice I i II godine studija.

U anketi su bile ponuđene one kineziološke aktivnosti koje su predviđene nastalim programom, i to: košarka, odbojka, nogomet, stolni tenis, judo. Prema dobivenim rezultatima ankete interes studenata za ponuđene kineziološke aktivnosti omogućio mi je da formiram:

- 3 grupe studenata za kineziološku aktivnost — nogomet
- 2 grupe studenata za kineziološku aktivnost — stolni tenis
- 1 grupu studenata za kineziološku aktivnost — košarka
- 2 grupe studentica za kineziološku aktivnost — košarka
- 2 grupe studentica za kineziološku aktivnost — stolni tenis
- 1 grupu studentica za kineziološku aktivnost — odbojka
- 1 grupu studenata-studentica za kineziološku aktivnost — judo.

Moram također spomenuti da je studentima, koji se redovito bave sportskom aktivnošću (registrirani sportaši) unutar klubova, omogućeno oslobođanje nastave tjelesnog odgoja, pa je ukupno 60 studenata-studentica iskoristilo tu mogućnost.

— Za studente-studentice, koji iz zdravstvenih razloga nisu u mogućnosti da redovno sudjeluju u programu nastave tjelesnog odgoja, formirao sam grupu korektivna gimnastika s posebnim programom prilagođenim njihovim psihofizičkim sposobnostima.

Pri Katedri za tjelesni odgoj Sveučilišta u Zagrebu to je jedina grupa takve vrste, što je navedeno i kao jedini primjer u prilog organizacije kvalitete i humanizacije nastave tjelesnog odgoja.

— Kad je riječ o kineziološkim aktivnostima kojima će se u dvogodišnjem ciklusu baviti studenti-studentice, poseban naglasak nastave stavljen je na usvajanje dovoljnog fonda informacija iz tehnike i taaktike igre, poznavanje pravila i suđenja, a što je dosta složen zadatak s obzirom na svega jedan nastavni sat tjedno koji je određen za te izabrane aktivnosti.

U ostvarivanju toga cilja početkom semestra (školske godine) provodim plan rada koji sadrži:

- uvodno predavanje (značenje tjelesnog odgoja studentske omladine, tjelesni odgoj i zdravlje, razvoj psiho-motornih sposobnosti, psihološke osnove tjelesnog odgoja, mogućnost povređivanja u toku nastave ...),
- vizuelnu inspekciju znanja i sposobnosti,
- testiranje inicijalnog stanja,
- tehniku igre,
- taktiku igre,
- pravila igre i suđenje,
- natjecanje.

Iskustvo u periodu od 6 mjeseci pokazuje da studenti-studentice prihvaćaju nastavu tjelesnog odgoja na fakultetu, što je i vidljivo iz nekih podataka redovne nastave:

- u vremenu od 15. veljače do 1. lipnja 1983. god. održano je ukupno 187 sati s 13 grupa s ukupno 235 studenata-studentica, u 187 sati ukupno je 339 izostanaka, što iznosi svega 1,4 izostanaka po studentu-studentici, dakle veoma mali postotak;
- za životnu i radnu sposobnost ovog uzrasta studenata broj nastavnih sati tjelesnog odgoja je premalen, bez obzira o kojoj se aktivnosti radi; prilog takvoj tvrdnji upravo su i pripreme na osnivanju sportskog društva Fakulteta, iniciranog od strane studenata;
- u nastavi sudjeluju i oni studenti-studentice koji su registrirani sportaši, a oslobođeni nastave, kako bi organizirano provodili svoje slobodno vrijeme.

Na osnovu svega iznijetog smatram da je nastava tjelesnog odgoja I i II godine studija jedan od važnih čimilaca u formiranju ličnosti mladih ljudi — budućih stručnjaka, i to upravo stoga što upisavši fakultet mladi ostaju prepušteni sami sebi, u nastavi su orijentirani samo i isključivo na stručna predavanja, a često nisu u mogućnosti sami da organiziraju i ostvare svoje potrebe za tjelesnom aktivnošću. Osim toga, zahtjevi našeg društva, a pogotovu u smislu ciljeva opće-narodne obrane i društvene samozaštite, traže naročito da mladi budu fizički spremni, te nastava tjelesnog odgoja na Fakultetu služi i tim ciljevima.

Primljeno: 1983-07-11

Novak J., Einige Probleme und Lösungen bei der Durchführung der Liebesübungen ans der Fakultät für Organization und Informatik

ZUSAMMENFASSUNG

Auf Basis der vorgenannten Aufführungen, bin ich der Meinung, dass der Unterricht der Körpererziehung im ersten und zweiten Studiumjahr einen von den wichtigen Faktoren in der Bildung der Persönlichkeit bei der Jugend — den künftigen Fachleuten darstellt. Und dies gerade deshalb, weil nach Inskribieren diese jungen Leute auf sich selbst überlassen bleiben, im Unterricht sind sie nur und ausschliesslich auf die Fachvorträge orientiert und oft finden sie sogar keine Möglichkeit, ihren Bedarf nach körperlicher Aktivität selbst organisieren und realisieren zu können. Ausserdem erscheinen hier die Ansprüche unserer Gesellschaft, besonders im Sinne der Erfüllung der Gemein — Volksverteidigungsziele und des gesellschaftlichen Selbstschutzes, die besonders eine Bedeutung haben, die jungen Leute sollten in dem körperlichen Sinne zur Verteidigung bereit sein, so dass der Unterricht der Körpererziehung an der Fakultät auch zur Erzielung dieser Ziele dienen sollte.

(Prijevod: Nedeljka Čordaš)